

EMLÉKEZÉS ADDA KÁLMÁNROL.

(Arczképpel.)

Irta : PETHŐ GYULA.

Ifjan, élete virágában szakította el tőlünk a halál szeretett kartársunkat ADDA KÁLMÁN-t. Még ideje sem volt igazán belemélyedni abba a tudományba s behatolni annak mindenféle mysteriumaiba, a melynek



1862—1901.

ölébe becsvágya vonzotta és jó sorsa vezérelte ; a melynek művelésében mint buzgósága és kitartása sejtette velünk, nem egy érdemet szerzett volna a haza földének kutatása és gyakorlati tekintetből becses nyers anyagainak kiderítése körül. Végzete másképen szabta ki élete útját.

EMLÉKEZÉS ADDA KÁLMÁN RÓL.

(Arcképpel.)

Irta : PETHŐ GYULA.

Ifjan, élete virágában szakította el tőlünk a halál szeretett kartársunkat ADDA KÁLMÁN-t. Még ideje sem volt igazán belemélyedni abba a tudományba s behatolni annak mindenféle mysteriumaiba, a melynek



1862—1901.

ölébe becsvágya vonzotta és jó sorsa vezérelte ; a melynek művelésében mint buzgósága és kitartása sejtette velünk, nem egy érdemet szerzett volna a haza földének kutatása és gyakorlati tekintetből becses nyers anyagainak kiderítése körül. Végzete másképen szabta ki élete útját.

Hét esztendő alig töltött a m. kir. Földtani Intézet szolgálatában, mint jól készült geologus, tele lelkesedéssel a szak- és komoly földadatai iránt, a midőn végzetes betegség lepte meg, a melyből se az orvosi tudományok igyekezete, se a déli vidékek derűs, mosolygó ege nem birták többé kigyógyítani. Hét évi munkásság után, 1900 évi december közepén kénytelen volt ideiglenes nyugdíjjal vidékre vonulni, a hova addigi eredményes tevékenységének hivatalos elismerése mellett miniszterének, igazgatóságának és kartársainak legjobb kivánságai kísérték. És ma, alig fél-évvel távozása után szeretett kartársunk nincs többé! Fáradt és az örökös lázaktól zaklatott idegeit, meggyöngült szemeit 1901. június 26-ikán, Pozsonyban, 39 éves korában, örökre lecsendesítette s lezárta a halál.

Életrajzi adatait a következőkben foglaljuk össze.

ADDA KÁLMÁN 1862. évi július 30.-án született Borcsányban, Trencsén vármegyében, vagyonos bányász-családból, mint nemes ADDA TITUSZ kir. bányatitkár és földbirtokos első szülött fia. Alsó iskoláit Niytrán és Pozsonyban, a gymnasium I. osztályát Nagy-Szombatban végezte. Ettől fogva a reáliskolába lépett át; a II. osztályt Pozsonyban, a többit Körmöczbányán az állami főreáliskolán járta ki. Főiskolai tanulmányainak a selmeczbányai bányász- és erdészakadémián történt elvégzése után a pénzügyminiszter 1886-ban bányász-gyakornokká nevezte ki s ebben a minőségben Körmöczbányára, majd Nagy-Bányára, majd Budapestre a főfémjelző- és fémbeaváltó hivatalba, majd ismét Nagy-Bányára osztotta be az ottani igazgatósághoz. (1886—1892.)

1892. április végétől 1893 december haváig, a pénzügyi miniszter rendeletéből, a selmeczbányai bányász- és erdészakadémián az ásványföldtani tanszéknek előbb ideiglenes, utóbb rendes tanársegéde volt.

A kir. Földtani Intézet geologusává a földművelésügyi miniszter 1893 december 5.-én nevezte ki ADDA KÁLMÁN-t. Itt a hivatali fokozatok több lépcsőjén fölemelkedve, 1900. évi június 16.-án tisztviselőségének hetedik évben, végre az osztálygeologusi állást érte el, a melyre ideiglenes nyugdíjából nem is tért vissza többé, mert egy évvel utóbb, Pozsonyban, a hova rokonai körébe s a vidék üde, éltető levegője végett költözött, már utólérte a halál.

Irodalmi dolgozatai, a melyekben legnagyobbbrészt az országos geológiai fölvételek keretében, valamint külön hivatalos kiküldéseken végzett kutatásairól és térképezéseiről ad számot, egynek kivételével, a m. kir. Földtani Intézet kiadványaiban jelentek meg és sorrend szerint a következők:

1895. Geológiai tanulmányok Krassó-Szörény megyében, Kornya, Mehadika és Pervova környékén. (Jelentés az 1894. évi részletes geológiai fölvételekről) a m. kir. Földtani Intézet 1894. évi Jelentésében. Budapest, 1895.

1896. Teregova délnyugoti vidékének, valamint Temes-Kövesd környékének geologiai viszonyairól. (Az 1895. évi fölvételekről.) Ugyanott. Budapest, 1896.
1897. Lukarecz és vidékének geologiai viszonyai. (Az 1896. évi részl. fölvételekről.) Ugyanott. Budapest, 1897.
1898. A temesmegyei Beregszó völgye és a Béga-folyó közötti terület földtani viszonyairól. (Az 1897. évi részl. fölvételekről.) Ugyanott. Budapest. 1898.
- Zemplén vármegye északi részének földtani és petroleum előfordulási viszonyai. Színezett térkép melléklettel. — A m. kir. Földtani Intézet Évkönyvében. XII. kötet, 3 füzet. Budapest, 1898.
1900. A Temesmegye északkeleti és a Krassó-Szörénymegye északnyugati részének, Kizdia és Minis völgyek vidékének földtani viszonyai, délre a Begáig. (Jelentés az 1898. évi részl. fölvételekről.) M. kir. Földtani Intézet 1898. évi Jelentése. Budapest, 1900.
1900. Petroleum-kutatások érdekében Zemplén- és Sáros vármegyében végzett földtani fölvételekről. Színes nyomású térképmelléklettel. — M. kir. Földtani Intézet Évkönyve, XIII. kötet, 4. füzet. — Budapest, 1900.

Ezeken kívül megírta ADDA KÁLMÁN *Szolnok-Doboka vármegye geologiai ismertetését*, mely a Szolnok-Doboka vármegyei «Emlék Magyarország ezredéves ünnepére» című munkában jelent meg Deésen, 1896-ban. A Földtani Társulat ülésén kövületeket mutatott be a galicziai Kárpátok övéből (Földt. Közlöny 1897. XXVII, 243.) és megismertette az újvidéki városi artézi kutat (Földt. Közl. 1899. XXIX. 13.) E társulatnak általában minden ügye iránt melegen érdeklődött s igyekezett részt venni mindazon szellemi mozgalmakban, a melyek ennek kebelében hullámzóttak, kézséggel véve ki a maga részét a munkából is, a mennyiben a társulat földrengési bizottságának is több évig egyik buzgó, munkára mindig készen álló, tevékeny tagja volt.*

Ime, tisztelt Tagtársaink, egy viruló, fiatal élet, mely csak nem régebben találta meg azt az igazi pályát, a melyre hivatása vonzotta s a melyen példás szorgalommal, teljes passióval haladt, mindaddig, a mig urrá nem lett rajta, s ködével be nem borította az enyészet szelleme, mely a közel

* A Földtani Társulat iránti szeretetének minden alkalommal igyekezett kifejezést adni s alapítványt is készült tenni, de ebben legutóbbi hosszas betegsége már megakadályozta. Ezt az óhaját azonban a testvéri szeretet teljesítette utólagosan. A b. e. elhúnytnak testvéröcse, dr. ADDA VIKTOR nagytapolcsányi járási orvos ADDA KÁLMÁN nevére az örökítő tagság díját ez évi januárius első napjaiban beküldötte a társulat pénztárába.

mult évek jártán több derék, munkabíró szaktársunk életét oltotta ki; olyanokét, a kiknek egy része már sok jeleset alkotott és olyanokét, a kiknek kutatásaiból minden kétségen kívül becses eredményeket várhatunk vala a jövőben.

És itt elszomorodva mondhatjuk el, hogy igen csalódnak mindazok, a kik a hivatás- és hivatal szerinti geologus pályáját más tudományos pályákkal egyazon mértékre fogják. Az egyidejűleg megkívántató szellemi munkálkodás és physikai erő kifejtés még a legkedvezőbb esetben is erősebben megviseli a szervezetet, mint a kutatások, buvárkódások bármily más ágazata. S minden újabb veszteségünk keservesen emlékeztet bennünket rá, hogy ugyancsak «erős munka a geologia, sok embert megemészt.»

Most ismét hézag támadt sorainkban, ismét kevesebben vagyunk egy bajtárssal, a ki gyűjtött szellemi tőkéjét, melyet oly örömet igyekezett a haza s a nemzet javára, minden önérdek nélkül gyümölcsöztetni, magával vitte oda, a honnan visszatérés nincs többé soha!

PETHŐ GYULA *koporsó-beszéde* ADDA KÁLMÁN ravatalánál, Pozsonyban, 1901. évi június 28-ikán.

Mélyen tisztelt gyászoló Gyülekezet! — E szomorú szertartás végén kérem még néhány perczre becses figyelmöket!

A derék és szeretett kartárstól óhajtok elbúcsúzni a kir. Földtani Intézet s tisztársaim nevében, a kiknek megbízásából közös koszorúnkat az imént tettem le elhunyt barátunk koporsójára, — s eljöttem hozzá még egy utolsó búcsúzásra, hogy mindnyájunk nevében Istenhozzádot mondjak neki, a kit mindnyájan szerettünk!

Szerettük és féltettük is! Láttuk már egy idő óta csendes hervadását, de nem hittük, hogy elmúlása ily hamar bekövetkezik. Midőn a gyász-hír hozzánk érkezett, mindnyájunkat a mély és fájdalmas megdöbbenés némított el. S e fájdalmas hosszú csend után, első szavunk is az volt: szegény Kálmán! Egy pillanat csak, de egy keserves, kegyetlen pillanat, — s örökre szétfoslottak hozzá fűződött szép reményeink!

Mert reményeket fűztünk hozzá; mert ADDA KÁLMÁN azoknak egyike volt, a kiket hivatás, becsvágy és erős elhatározás vonzott a geologusi pályára, hogy Magyarország földét hegyeinek alkotásában s azokat minden rejtvényeikkel együtt kutassák: hogy munkájok eredményeivel egyrészt a *tiszta tudományt* gyarapítsák, másrészt a *gyakorlati élet* törekvéseit is támogassák. Az ő működése ennek a programnak egészen megfelelt. És a mit ő hét éven át végzett: az hiven, gondosan és lelkiismeretesen végzett munka volt. Fájdalom, hogy az utolsó évet már betegen töltötte. De megadatott neki mégis az az öröm, hogy hosszabb üdülés után, délvidéki tájakról haza térve, még gyönyörködhetett az intézet új otthoná-